

2. Civil Society. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/policy-highlights/civil-society_en (дата звернення 21.08.2024).

3. Active citizens fund. URL: <https://www.activecitizensfund.lv/en/about-fund/active-citizens-fund.html> (дата звернення 21.08.2024).

4. ACF in Croatia. URL: <https://acfcroatia.hr/en/active-citizens-fund-in-croatia/> (дата звернення 21.08.2024).

5. Civic Space Report 2023. URL: <https://civic-forum.eu/wp-content/uploads/2023/03/Civic-Space-Report-2023-CROATIA-European-Civic-Forum.pdf> (дата звернення 21.08.2024).

Возний М.В.,

аспірант кафедри приватного та публічного права

Інституту права та сучасних технологій.

Київський національний університет

технологій та дизайну (м. Київ)

ФІНАНСОВО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРОЛЮ ЗА СПЛАТОЮ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Однією із складових адміністрування митних платежів є контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти сплати митних платежів (мита, акцизного податку із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податку на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції) [1].

Необхідність контролю за сплатою митних платежів зумовлена об'єктивними та суб'єктивними причинами. До об'єктивних, зокрема, доцільно віднести високий рівень корупції в державі, нестабільність і нечіткість формулювання вітчизняного митного та податкового законодавства, через що багато методичних вказівок вступають у

суперечність з чинним нормативним полем. Це, своєю чергою, не дає змоги однозначно приймати рішення щодо розрахунку податку і в кінцевому підсумку стає підґрунтям для виникнення конфліктів між суб'єктами контролю і платниками податків та є однією з причин ухилень від оподаткування, зростання рівня тіньової економіки тощо. До суб'єктивних причин необхідності контролю за сплатою митних платежів слід віднести: ненавмисні помилки платників податків при розрахунку сум митних платежів, спричинені змінами законодавства та невчасним реагуванням на них; низька податкова дисципліна платників податків, які свідомо йдуть на порушення митного та податкового законодавства задля отримання матеріальної користі; недостатня компетентність працівників як підприємств (фінансові менеджери, бухгалтери тощо), так і митних органів [2, с. 46].

Об'єктом контролю за сплатою митних платежів є переважно грошові відносини, що виникають при формуванні публічних грошових ресурсів. При цьому об'єкт контролю за сплатою митних платежів необхідно відрізнити від предмета. Предметом контролю за сплатою митних платежів є первинна документація, що свідчить і підтверджує рух контрольованих грошових фондів, своєчасну й повну реалізацію обов'язку із сплати митних платежів. У широкому розумінні слова об'єкт контролю за сплатою митних платежів не обмежується тільки коштами. Він припускає й контроль за відповідністю матеріальних, природних і інших ресурсів, оскільки саме вони є основою для визначення обов'язків підвладних суб'єктів, пов'язаних із сплатою митних платежів [3, с. 317].

З'ясовуючи особливості контролю за сплатою митних платежів необхідно звернути увагу на те, що такий контроль об'єднує в собі норми податкового і митного законодавства, оскільки митні платежі – це податки, які відповідно до Податкового кодексу України та Митного кодексу України справляються під час переміщення або у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон України [4]. Враховуючи те, що контроль за сплатою митних платежів здійснюється в процесі акумулювання доходної частини

державного бюджету України, доцільно стверджувати, що такий контроль є одним із напрямків публічного фінансового контролю, який спрямований на забезпечення законності, обґрунтованості під час формування публічних фондів коштів, повноти надходження коштів у відповідні фонди, законності й ефективності їх розподілу, перерозподілу і використання [5, с. 43–44].

З цього приводу Л.О. Копцева слушно відмічає, що публічний фінансовий контроль здійснюється у відносинах, що виникають у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон, оскільки забезпечує виконання фінансових зобов'язань перед державою суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності [6, с. 9]. Публічний фінансовий контроль здійснюється митними органами у нерозривній єдності з митним контролем та митним оформленням, тобто час здійснення операцій митного контролю та митного оформлення співпадає із часом здійснення фінансового контролю, у результаті чого митні органи здійснюють фінансовий контроль у процесі митного контролю, тобто він є невід'ємною складовою частиною останнього [6, с. 11].

О.О. Добрянська звертає увагу на особливості правового регулювання публічного фінансового контролю у сфері митної справи: публічний фінансовий контроль у сфері митної справи є видом публічного фінансового контролю, якому як частині цілого властиві усі характерні ознаки публічного фінансового контролю; предметом правового регулювання вказаного фінансово-правового інституту є суспільні відносини з приводу контролю за дотриманням законності і доцільності в сфері збирання, розподілу, перерозподілу і використання грошових фондів держави, пов'язані з переміщенням товарів через митний кордон; публічний фінансовий контроль – це діяльність уповноважених державою органів і організацій по перевірці законності, своєчасності, точності, обґрунтованості і повноти надходжень прибутків до бюджету, що формуються у сфері митної справи, а також цільового і ефективного їх використання, яка регламентована нормами права, і здійснюється з використанням специфічних форм і методів; цілями

публічного фінансового контролю в сфері митної справи є дотримання законності, забезпечення ефективності використання фінансових ресурсів держави, досягнення правопорядку, зміцнення фінансової дисципліни в митній сфері; серед функцій публічного фінансового контролю в сфері митної справи доцільно виділити: фіскальну, правоохоронну, превентивну та виховну функції [7, с. 7–8].

Враховуючи викладене, контроль за сплатою митних платежів є невід'ємною складовою адміністрування митних платежів та видом публічного фінансового контролю, оскільки такий контроль здійснюється у процесі формування грошових коштів і спрямований на наповнення державного бюджету за рахунок митних платежів, що справляються під час або у зв'язку з переміщення предметів через митний кордон України. Основними завданнями контролю за сплатою митних платежів є: 1) перевірка достовірності заявлення декларантом митному органу точних відомостей про товари та транспортні засоби, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення з метою своєчасного, повного нарахування та сплати митних платежів при переміщенні товарів та транспортних засобів через митний кордон України; 2) перевірка фактичної їх сплати; 3) у разі невиконання декларантом фінансових зобов'язань перед державою вжиття заходів, передбачених законодавством щодо їх примусового стягнення, а також нарахування фінансових санкцій за порушення граничних строків сплати узгоджених податкових зобов'язань та пені після закінчення установлених строків погашення узгодженого податкового зобов'язання на суму податкового боргу [6, с. 12]. Основна мета контролю за сплатою митних платежів полягає у забезпеченні належного контролю за формуванням державних доходів у вигляді митних платежів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Митний кодекс України: Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 02.09.2024).
2. Мельник М.І., Лещух І.В. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України», 2015. 330 с.
3. Кучерявенко М.П. Податкове право України: академічний курс: підручник. К.: Правова єдність, 2008. 701 с.
4. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 02.09.2024).
5. Савченко Л.А. Правові основи фінансового контролю: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2008. 504 с.
6. Копцева Л.О. Фінансовий контроль у митній справі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2012. 18 с.
7. Добрянська О.О. Правове регулювання фінансового контролю в сфері митної справи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 21 с.
8. Беспалова А.О. Правове регулювання адміністрування податків і зборів в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2015. 233 с.